

REDACȚIA

Arad, strada Aulic Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 6 cor.; pe 1 lună 2 cor. Tril de Duminică pe an — 4 coroane. — Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.

Manuscrisurile nu se napotăzesc

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulic Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garnzend: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia, cură 8 b. și timbru de 60 bani de fiecare publicație.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisorile nefranate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

CHESTIA ROMÂNĂ LA PARIS.

(R). Marți, în 26 Iulie n. în congresul istoricilor ținut la Paris, în palatul Academiei Franceze, a fost o interesantă discuție asupra chestiei române.

Luând ca izvoare de informațiuni chiar rapoartele din ziarele ungurești, câtă ce s'a petrecut.

Di Al Xenopol, profesor la universitatea din Jași a ținut o conferință despre *Ipotesa în istorie*. „Acest — scrie raportorul ziarului „Budapesti Hirlap” — o veritabilă propagandă daco-română. După a sa părere și în istorie ipotesa este tot atât de legală ca în științele naturale. Unde nu sunt adecă fapte dovedite, putem invoca ipotesa dovedită mai târziu de anume fapte. Astfel de ipotesă este că Românimea locuiește în vechea Dacie, deci și în Ardeal, de la cuceririle lui Traian...”

Lucrul acesta nu vor să-l admită Ungurii. De ce? Pentru că, urmează raportul numitului ziar: „Dacă această este adevărat, atunci cel mai mult locuitori ai Ardealului sunt Români, ceea-ce li îndeamnă apoi ca să se cașă, ear' nu în Franca, ei să-și formeze titlu de drept la proprietatea Ardealului; visul acesta istoric servă anume ca izvor pentru cultivarea întregului iredentism!”

O ipoteză maghiară: că Românii ar fi iredențiști, li îndeamnă pe Ungurii să la poziție și să strige în contra ipotesei istorice susținută de un învățat român.

Moritz Darvai, neo-maghiar și bănuș Gyula s'au și apucat să combată îndată teoria susținută de învățatul român. Călărind pe Roesler și Hunsdörfer, Moritz al Ungurilor a căutat să dovedească „neexactitatea” rapoartelor susținute de dl Al. Xenopol, care a replicat eară. Slab însă, zic Ungurii, așa că „astfel Românii au suferit o înfrângere la congresul istoric”...

Mângăierea aceasta este, desigur perisă pentru patrioții șovinisti. Lumea maghiară nici nu se va îndoi de știința lui — Moritz. Doar pentru Ungurii învățat mare este și Mollován Gergely ba chiar și Csokán János, pe care din profesor slab de științele naturale la gimnasiu, Ungurii l'au pus mare învățat, profesor de limba și literatura română la universitatea din Budapesta.

Așa se respectă și se face între Ungurii știință.

Că chiar Moritz Darvai (oare cum îl va fi chemat înainte de hotărârea cu 5 pițule?) nu s'a simțit încă învingător față de profesorul universitar român, reiese chiar din cuvintele cu cari și-a terminat „combaterea”.

„Românii și Ungurii au aceiași dumani. Va fi deci mai bine, dacă își vor da mâna și se vor opune astfel inimicului comun, pentru-că înțelegerea pro-

duce țării” — așa a zis Moritz Darvai.

Cine nu înțelege oare, că dacă dl Darvai se simțea stăpân pe situație, ținea cu totul alt limbajiu?...

Dar să zicem că înțelegerea politică l'a făcut să vorbească astfel. Cum se impacă însă această înțelegere cu acuzarea, că Românii sunt iredențiști, că a susține continuitatea Românilor în Dacia însemnează a face propagandă daco-română?

Înțelegerea politică li-ar dicta Ungurilor să nu discute cu atâta furie ipotesa dlui Xenopol, ci să zică: Indiferent de când sunt Românii în statul ungar, vorba e că ei nu sunt de erii d'alaltăeri, ci de sute de ani și mai ales să-și tragă seamă că suntem mulți, că dela Brașov și până la Seghedin, și dela Cerna și până în Maramureș, tot Românii locuiesc Dacia lui Traian. E indiferent, pentru prezent, de ce strămoșii noștri n'au întemeiat regat ori stat puteznic înainte de consolidarea regatului maghiar. Vorba e că azi există regat român înfloritor și dacă antecesorii noștri n'au putut să se impună în destul în viața de stat ungară, asta nu poate forma motiv ca și noi să rămânem mulțumiți cu rolul de supuși Ungurilor, ci, conform legii, egali cu ei, luând parte, potrivit numărului și aptitudinilor noastre, la viața publică a statului, care dacă s'a întemeiat de maghiarul St. Stefan, nu este însă mai puțin adevărat, că se susține și cu brațele vânjoase ale Românilor.

De altfel, din punct de vedere politic chiar, nu aceea este importantă cine are dreptate: dl Xenopol ori dl Moritz Darvai, ci de însemnătate mare este pentru noi faptul, că în congresul istoricilor din toată lumea s'a vorbit despre Români și chiar prin discuția contradictorie dintre învățatul român și cel maghiar s'a atras eară atenția lumii culte asupra chestiei române. Ungurii, prezenți la congres, au putut să slăbească efectul conferinței dlui Xenopol dar să facă pe lume a crede că nu există chestie română, ci că întreaga agitație este operă câtorva agitatori perversi, cum susțineau înainte vreme, aceasta n'au mai încercat-o acum. Din contra, făcând apel la înțelegere între Unguri și Români, chiar învățații maghiari au recunoscut importanța elementului român, și au recunoscut-o anume într'un for european.

Românii, deocamdată, pot fi mulțumiți și cu atâta.

Chestia fișpanilor, nu și-a pierdut încă actualitatea, după cum ne-o dovedește Magyar Szó, care la loc prim revine asupra ei.

Budapesti Hirlap spuse că acești înalți funcționari administrativi sunt cel puțin de prisos, dacă nu și răi la locul unde sunt puși.

Căci, dacă e armonie între fișpan și vișșpan, acest din urmă îndeplinește toate lucrările, așa că de fișpan nu se simte trebuința. Dacă însă ei nu se

înțeleg, fișpanii împiedeca mersul regulat al afacerilor administrative, prin amestecul lor.

Pe de altă parte, guvernamentul accentuase că rolul pe care îl îndeplinesc fișpanii, învățați și susținuți de șeful de guverne Tisza — Bánffy, nu sunt altceva decât agenți electorali, spioni și șefi de gaste cu apetituri, acaparatoare de situații locale.

Deși însă, instituția fișpanatului nu s'a desființat, organul lui Bánffy se vae'tă că sub Coloman Széll nu prea vedem folosul fișpanatului, care trebuie să fie o „institute națională”.

Confratele dela „Magyar Szó” n'are decât să citească volnicile ce se comit la Sătmar, ca să constate că „instituțiile naționale” tot așa „își fac d'oria” ca și pe vremea presidenției ministeriale a pandurului protector al lui Csokán János.

Obrăznicii Bánffy-ste. Mai nu e tocmai, de când baronul Bánffy Dezsó era și pandur al țării și — antisemit. Căzut de la putere, poate pentru totdeauna, dl Bánffy s'a schimbat mult, și în formă și în fond. Ca să-și răbune pe toate căile asupra urmașului său Széll, usează de toate mijloacele, între cari numai cele oneste nu sunt multe. Pentru a-și ajunge vr'un scop, baronul Bánffy, de când și-a întemeiat și un propriu organ de publicitate, după chipul și asemănarea sa, s'a unit acum cu Ovrei, cari li redactează și organul. Și, în schimbul serviciilor ce-l fac aceștia în politica sa de învrăjpire și otrăvire a societății, — Bánffy li-se face „mare” protector în „causa” lor jidovenească. Din incidentul trecerii prin Ungaria a emigranților ovrei din România, în Budapesta s'a format un comitet de Ovrei, în frunte cu un anume Sándor Pál, care colectează banii pentru frații „brutalisați” și „huiduiți” din Țeara-Românească.

Zilele trecute baronul Bánffy a făcut o vizită acestui comitet jidovesc și în conversația sa cu Ovreiul Sándor, între altele a zis următoarele:

„Numai pentru aceea am venit între d'voastre, fiindcă simt o suferință și necesitate ca să-și strâng mâna. D'ea ai săvârșit o muncă bravă și cinstită. În timpul din urmă mie nimic nu mi-a pricinuit așa de mare supărare, ca chestia Ovreilor din România; deși, în cele din urmă, vorba e numai despre aceea, ca deciziunile conferinței dela Berlin să fie cinstit îndeplinite, și în asta România poate și trebuie să fie constrinsă!”

L'ați auzit pe acum semitul Bánffy, cât se face de grozav? Parcă România n'are altă treabă mai bună, decât să asculte lecții dela un Bánffy!

În vederea campaniei electorale toate partidele maghiare au început să se organizeze și să țină întruniri. Propaganda partidului popular îndeosebi supăra pe ultra-șovinistii din jurul baronului Bánffy, cari nelincetă acuză pe Széll că mână apa pe moara catolicilor.

Partidul independist, fracțiunea Ugron, va ținea în cursul acestei luni o întrunire la Șimleul-Silvaniei, unde șeful își va prezenta în fața alegătorilor darea de seamă asupra activității sale.

Partidul liberal va ține o întrunire în Zsánbék Ocetarii vor să înțeleagă, după programul anunțat, în cea mai mare parte vor critica și vor combate programul de luptă al partidului popular.

Omor politic în București.

O telegramă din București anunță că Duminică seara profesorul Șt. Mihăileanu a fost împușcat de un bulgar; criminalul a fost prins.

Omorul are un caracter politic. Și este o dovadă de îndrăzneală criminală a agenției de propagandă bulgară.

Până și în capitala regatului român își fac victimele propagandiștii bulgari din Macedonia, și încă: asasinând pe un cetățean român!

Profesorul Ștefan Mihăileanu, — un neobosit luptător în chestia Românilor-macedonieni, însuși originar din Macedonia, om cult, naționalist infocat, a avut un rol de fruntaș în lupta fraților dela Pind pentru emanciparea lor, — o redutabilă piedecă pentru realizarea velleităților fearelor din Peninsula-Balcică, a căzut victima asasinilor anarhiști din Orientul European.

O satisfacție strașnică se cere!

Din România.

Economiele guvernului.

Guvernul are intenția să dispună egalarea lefurilor de același grad din toate autoritățile.

Astfel de unde acum în unele autorități șefi de birou au câte 500 lei lunar la altele au 250—300 lei, pe viitor totii ar avea câte 300 lei.

Pe de altă parte se mai proiectează fixarea celor mai mari salarii la 1000 lei.

Funcționarii cari pe lângă pensii lor publice mai au și alte ocupațiuni vor primi numai jumătate din leafă dela stat.

Decoratii române la Exponziția din Paris.

Dl. C. Olănescu, comisarul general al României la exponziția din Paris, a înaintat ministerului de domenii o listă de numele persoanelor șireine propuse a fi decorate cu ocazia exponziției.

Dl Olănescu a făcut cunoscut că guvernul francez dorește să se hotărăască asupra acestei chestii înainte de publicarea recompensiilor dela exponziție.

Se da ea sigură decorația dlui Formigé, arhitectul care a întocmit planul pavilionului român de la exponziție.

Chestia ovreiască.

Am amintit în numărul trecut al ziarului nostru de o răsunătoare ovreiești contra autorității comunale din Podal Hozei.

După știrile ce ni-au adus zările scrite în urmă din România, se asigură că liniștea a fost restabilită, prin prezentarea la fața locului a autorităților delegate cu cercetarea nemulțumirilor, din partea guvernului.

Ne sosește totodată știrea, că în București prin cercurile guvernamentale se vorbește mult despre colonizarea unei părți a Dobrogei cu Evreii cari nu-și mai găsesc loc în restul Țerei Românești.

Această idee a fost imprumutată de la dl Blank, evreu împământent, șeful casei de bancă cu același nume.

Admițând posibilitatea unei asemenea știri, de necrezut—zice „România Jună”—am vedea cu durere cum acțiunea de naționalizare ce se urmărește dela un timp în Dobrogea, ar fi zădărnicită prin stabilirea acolo a Evreilor, cel mai neasimilabil element posibil.

Din străinătate.

Impăratul Wilhelm și atentatele.

Există un mod de apărare în potrirea atentatelor? Această chestiune așa de actuală e greu de rezolvit. Tot aparatul polițienesc așa de complicat va opri cu greu pe un zănic de a săvârși fapta. În ultimul an, după atentatul în potrirea regelui Umberto în 1897, regele nu mai eșia la preumblare de cât într-o anumită trăsura. Aceasta trăsura era astfel făcută, încât un al doilea Acciorito n'ar fi fost în stare să ajungă până la rege. Era un mijloc acesta fără îndoiială, dar acest mijloc nu era de ajuns pentru a înlătura cu totul pericolul; de fapt nici n'a putut opri glonțul lui Bresci.

E știut că oricât de suveran se înconjoară cu anumite măsuri de siguranță. E interesant de a se ști în momentul acesta, cari sunt măsurile de cari se înconjoară împăratul Wilhelm; înainte de toate trebuie să spunem, că împăratul nu e amenințat de nici un pericol serios; trăsura sa merge tot-deauna în goana cea mare. În Berlin ea și pe o șosea deschisă la țeară. Vizitiul, care este un bohemian, e foarte activ; de altminteri trăsura este astfel făcută, în cât, îndată ce împăratul s'a suit, scara dela trăsura dispăre, așa că dacă vre-un atentator ar voi să se acașe de trăsura, n'ar găsi nici un punct de sprigin.

Unii oameni cred că împăratul Wilhelm, ca și tatăl și bunicul său, nu voeste să fie de loc supravegheat de poliție; faptele nu sunt de loc așa. În Berlin se destinează tot-deauna mal dinainte străzile pe care trebuie să treacă împăratul. Ori-ce preumblare se face cunoscută șefului de poliție și gardiștilor în uniforme, precum și funcționarilor civili amestecați cu publicul, se postează pe străzile pe unde are să treacă împăratul; îndată ce se arată, trăsura a trecut. Caracteristic este, că la asemenea preum-

blări, doi polițiști pe biciclete urmăresc pe împărat. Adese ori se iau măsuri și asupra petiționarilor cari ar voi să arunce plângerile înaintea trăsurei.

Partea cea mai grea însă vine în sarcina poliției politice. Ea e îndatorată să observe foarte de aproape pe toate persoanele suspecte. Că se cere prin asta cam mult d-lor polițiști e adevărat. Adese-ori unii agenți prea zeloși se silesc să descopere atentate închipuite.

De altminteri polițiile tuturor statelor corăspundează între ele. Ori ce persoană suspectă care a intrat într-o capitală este îndată semnalată. Astfel se știe că, la ultima vizită a lui Francisc Iosif în Berlin se aflau acolo o mulțime de nutre noi cari dădeau de bănuț; tot asemenea cu ocazia vizitelor țarului în Viena s'au arestat o mulțime de indivizi suspecti. În sfârșit forțele militare își iau și ele partea lor. În preumblări mai lungi, împăratul e însoțit de un cordon de cavalerie care în timpul opririi se grupează în cercuri în jurul său.

Acestea sunt măsurile pe cari le ia împăratul Wilhelm împotriva atentatelor.

Nouele volnicii din Sătmar.

Sanislău, 3 August 1900.

Cu durere și indignat vă anunț un nou fapt de volnicie detestabilă, ce au săvârșit autoritățile guvernative în contra vieții noastre culturale-naționale.

Adunarea generală a despărțământului sătmarian al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român”, convocată în toată regula pe 2 Aug. a. c. st. n., la Sanislău, și înștiințată de cu bună vreme, în formă legală, și cu prezentarea statutelor aprobate de ministru, împreună cu concertul proiectat pentru această sărbătoare culturală, a fost împedecată, interzisă; și pentru executarea acestei opriri ilegale s'a concentrat la Sanislău o forță armată de gendarmi, sub comanda unui locotenent de gendarmerie, pentru cazul, dacă Românii adunați ar cuteza să se folosească de dreptul lor asigurat prin lege.

Facă documentele:

Nr. 3982—1900. Adm. copie. George Șuta, paroh în Moftinul mic, ca directorul despărțământului „Astreii”, din comitatul Sătmar, face arătare, alăturându-i și programul adunării, că numitul despărțământ dorește

și să ne explice cum ea este „sensul plin de farmeci”, cum este „extasul plin de raze” și cum ar scrie în prosă și ce să înțeleagă muritorii de rând când secesionistul de la Orăștie scrie:

„Și când îți svênți din umbră'n soare
Vre-o mână, par'că prinzi în pèrul
Unor blondine rizătoare.

Să admitem că umbra era atât de umedă—deși mal sus vorbește de „extas de raze”—în cât domnia ei, „sensul plin de farmeci”, trebuie să-și svênite, din când în când, mâinile la soare: cum aduce însă poetul așa, hodoronc-tronc, pe tapet „blondinele rizătoare”?!

Strofa a doua cuprinde:

„În tine prăznuie vieța o nuntă.
„De un ris superb ți-e gura plină.
„În ochii tăi cîscăți înoată
„Păcloase masse de lumină...

În strofa a treia citeșc:

„Un fin extract de neamuri culte
„Vibrează'n formele-ți distinse
„C'un suc barbar de rivne drastici
„Amestecat la vieți aprinse.

„Extractul de neamuri culte”, cari vibrează în formele distinse ale domnia-ei ar

și-și ține adunarea sa în Sanislău, la 2 Aug. 1900, și cere luarea spre știință a arătării făcute.

Decis:

Autoritatea administrativă nu poate lua spre știință arătarea făcută, și nu permite ținerea adunării. Pentru că: În Sanislău, la 2 August a. c. și Reunirea învțătorilor gr.-cat. din comitatul Sătmar își va ține adunarea generală, și așa se prevede un conflict mai mare de Români, și pentru cazul, dacă între acești Români și între locuitorii de „baze maghiare” s'ar ivi ceva conflicte, ciocniri, auctoritatea administrativă nu poate lua asupra sa răspunderea pentru susținerea ordinii și pentru scurțimea timpului nici nu poate concentra forța armată corăspunzătoare; declară însă, pentru evitarea ori căror plăceri că, în cât adunarea s'ar ține peste 7—8 zile, în contra aceleia nu avem nici o excepțiune, pentru că în modul acesta deoparte nu va fi aglomerare atât de mare, ear' de altă parte auctoritatea administrativă își va pute face pregătirile necesare în vederea susținerii ordinii... Dat în Careii-Mari 1900 Iulie 30.

Hasvay Gusztáv m. p. pretore”.

Bară oprirea concertului și a petrecerii cu dans s'a făcut prin următorul act:

Nr. 4125—1900 Adm. dlui Iosif Pataki, preot cooperator în Sanislău... auctoritatea administrativă nu permite ținerea concertului și a petrecerii cu dans. Motive: În-tâin se apucă de aceea, că în privința distribuirii venitului curat nu consună deplin textul cererii pentru permisiune cu textul tipărit al invitațiilor. Trecând peste acest pretext, tras de pèr, zice: „În invitație nu-i arătat, că oare din suma venitului nu se va da în folosul particular al unor membri ai reuniunii, care împrejurare, zice, e foarte ponderoasă, fiindcă în cazul acesta după art. XXV din 1875 §§ 7 și urm. ar trebui să se aplice o taxă mai mare de procentisațiune erarială în timbre”.

Auzi acolo! Pentru-ce n'ai pus în invitație aceea, ce nu puteai să pui, din natura lucrului! Tot așa cu drept putea să pretindă să se pună în biletele de invitație, că din venitul curat nu se va cumpăra revolver sau dinamită pe seama cuiva?!

Continuă însă:

„Și peste toate acestea un concert și un bal de caracter pur românesc ar pute să-ți îndemne, să-ți stimuleze pe locuitorii maghiari din comună și din giur la o demonstrațiune contrară, în care cas auctoritatea administrativă nu poate primi responsabilitatea pentru susținerea ordinii”. Careii-Mari 1900 1 August Domahidy m. p. protopretore”.

merita să fie trecut în Enciclopedie! Cât despre „sucul barbar de rivne drastici”, care se amestecă la vieți aprinse”, noi, muritorii de rând, cari n'am pătruns în misterele secesionismului, credem că nu este obiect de a fi cântat în poesie, ci o curată porcărie. Atrag aci atenția veneratului domn dr. Rațiu, care are fiică și nepoată, fete mari și în familia căruia cred că intră „suplimentul” cu pricina. Speră d-sa că astfel de poesii moralizează?

Dar să mergem mal departe, să vedem strofa a patra.

„Tu ai sublime eleganțe,
„Și vrăji ce'n basme noi te'neacă,
„În seara lungă de cultură
„Când un restimp fâlos se pleacă.

Adorata altor poeți este simplu elegantă. A poetului cu „suc barbar” are însă sublime eleganțe!

Dar „seara lungă de cultură” ce o fi? Ascultați strofa a cincia:

„Noroc-mi lucie'n pielea goală...
„În jur de fagi costreie grasă
„Și beți de-ozonul zilei tropic
„Uităm potecul vag spre casă...

Venerate domnule Rațiu! Dar se vede că în redacția d-tale nici corectorul nu mai

Ce atestat de paupertate peș maghiari, pe cari oficios li declară capabili a se ridica în contra Românilor, cari se adună în ședință culturală, fac concert și dansează, fără cugeta măcar să provoace tulburări și demonstrațiuni!

Așa s'a întâmplat, că în acestă eră, proclamată pentru domnia „a dreptului și a dreptății”, o mulțime impunătoare de Români inteligenți popor, n'am putut să ne implinim dorința pentru cauza noastră culturală națională, și n'am putut ține nici concertul și balul cu tinerimea.

S'a făcut protest la ministrul interne și arătarea la comitetul central al „Asociației” în Sibiu. S'aram, că On. Presidiu va face demonstrațiunile impuse de situație, la guvern, și la Majestatea Sa reprezentarea cuvenită în cauză pentru rărea „Asociației”. Comitetul nostru ferbe în indignațiune justă, și nu un cuvânt de comandă trebuia, toți inscenatorii scandalurilor ar fi trimiși în raiul lui Mahomed.

Adunarea generală a reuniunii învțătorilor a decurs după programul statorit, a domnit însă o iritație și o durere în toate inimile, și că după încheierea adunării reuniunii învțătorilor, dl Dr. Vasile Lucaciu vocea tremurătoare a anunțat, că guvernul nu ne permite ținerea adunării generale despărțământului pentru cultura poporului român, și în contra această călcări de lege a apelat la tron, la Majestatea Sa imperială regala apostolică, ca la auctoritate supremă și la păzitorul suprem ordinii și al legalității, în contra acestor acte de abus și de călcare lege: un vuiet surd de indignație a pătruns toate inimile, și a eruput puternic strigare: *Să peară nedreptăți unguerească! Să trăiască Majestatea Impăratul și Regele nostru apostolic Francisc Iosif I!*

E de observat, că fisoșgă Domahidy, care numi cu două mal înainte a sosit acasă din străinătate, zicea în public, că el condamnă procedura guvernului și a viceștelui, și că el a aflat lucrul gata cut, și a recunoscut, că toată procedura guvernului, a auctorităților administrative locale este ilegală, și

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI.”

Poesie secesionistă.

Rog pe Traian Mihaiu să aranjeze în stinul familiei, din care face parte, o serată literară. Să invite, pe lângă membrii familiei, pe amicii și din Orăștie și giur și să le citească „Poesia” din ultimul supliment literar al „Tribunei”. După ce va fi citit-o, chiar de două ori de trei ori, să întrebe pe cei de față, de pildă pe cumnatul seu dr. Draia, bărbat cu instrucție superioară, să-l întrebe, zic: ce a înțeles și dacă ar fi capabil să povestească ce cuprinde poesia aceasta? Ori să întrebe pe părinții și pe sora sa, toți locuitorii în orașe provinciale, dar de sigur fără răutatea ce Traian Mihaiu atribue Românilor de prin aceste orașe (Vezi foiletonul ce d-sa a scris în N-rul dela 18/31 Iulie al „Tribunei”).

Să citeze apoi d-sa, încă-odată, cu glas tare, primul vers din poesie și să ne spună ce frumuseți ascunde versul:

„Ca uz' de plâns case ochii veselii...

judecă, căci altfel cum ar pute să se sub tipar asemenea versuri?! Oare da Mihaiu ține să aducă la cunoștință că adorata d-sale e „lucie'n pielea goală”, om bătrân, să te faci complicat!

În strofa următoare poetul ne spune:

„Lirismul meu i-un lux de forță
„Un flux buiaci fără căpește

Brava lirism! Dar atunel și la romanele lui Kock s'ar pute susține prosă frumoasă, ear nu murdării!

Și fiindcă vorbește de buiaci/pește, în aceste momente de lirism, ajunge fatal la... șopronul de lângă asingurându-ne, că:

„Eu nu-s un omnibus de gânduri
„Pentru mulțimea de pe stradă

Ferit-a Domnul, că fie așa lucruri nar! Nu, ci d-sa e cel mult:

„O birjă fină de paradă...”

Liristul, lux de forță, o birjă fină paradă... Din liră — birjă, — ești o formare, de care nu s'a mai pomant!

În penultima strofă scrie de:

.... Burte grase.

„Și proști cu piepturi decorat,

și aștătoare la tulburări și neliniște. A uitat, că el însuși a scris a doua ispravă scandalosă, în care atât de amar îi lovește pe Unguri.

În Șișești nu ne putem ruga lui Dumnezeu, în Sanislău nu putem merge la adunare culturală, nu putem ține concert, bal, conveniri sociale nevinovate.

Groză te cuprinde, când te gândesci: ce vreau acești oameni? În Paris se girează de oamenii păcii, fac cu Apponyi et Comp. paradă cu federațiunea internațională pentru pace, ear' acasă se poartă ca niște boxeri chinezi, ca niște bașibuzuci fără rușine și provocatori.

Trebuie demascați înaintea lumii culțe și arătați prin faptele lor, că sunt tulburători de pace, și sistemul de guvernare din Ungaria este o primădie constantă pentru pace, și provocă, prin tot felul de ilegalități și brutalități, la acte energice de apărare a vieții, a culturii, a drepturilor noastre naționale, după principiul de drept, adoptat de toată lumea cultă:

„Inustum vitae aggressorem occidere licet, servato tamen moderamine inculpatae tutelae“.

Avem dreptul să trăim, avem dreptul să ne afirmăm ca națiune, voim libertate, egalitate și frațietate, voim confederațiunea popoarelor din monarchia Habsburgică, și trebuie să rivim la aceasta, altfel maghiarismul cu politica sa nebună, cu infamiile și orgiile „ideii de stat“, duce țeara și monarchia întreagă la prăpastie, la perire rușinoasă.

Videant Consules!

Correspondentul.

Cununia regelui Serbiei.

Este dar' fapt împlinit. Cununia tinerului rege Alexandru al Serbiei cu văduva Drađa Mașin s'a săvârșit la Belgrad Duminică, în 5 August n., în fața unei mulțimi de vr'o 130.000 de oameni. Când mirii s'au ivit în fața mulțimii, aceasta a izbucnit în ovăși nesfârșite și rdea peste tot a fost netulburată. Armata a fost cât se poate de liniștită, poporul a iubilat, ear' Milan a stat mut și departe de hotarele țării și toată serbarea cununiei a decurs după programul stabilit. Foi maghiare constată însă, că

Cum se împacă însă versul acesta cu foiletonul în care dl Mihai laudă pe dl Diaconovich, decorat și d-sa pentru merite literare? Mitropolitul Mețianu d'asemeni e decorat.

Secesionistul dela Orăștie se vede însă că nici în poezie nu vrea să cruțe pe nimeni.

În resumat: ca fond, poezia din urmă a d-lui Mihai este o aberațiune; ca formă o îngâmădire de cuvinte. Urmând să scrie și să publice astfel de poezii, d-sa va ajunge nu la bun renume, ci să fie luat drept termen de comparație când vorba e de lucruri ridicole. Ocupându-ne de poeziile d-sale am intenționat să-l abatem de pe calea danișismului. Dacă d-sa totuși va stărui să înmulțească bureții literari și să insulte pe cei-ce numai binele îi vor, va dovedi, că riștește și banii și sfatul bunilor sel părinți.

Russu Sirlanu.

cumpăna politicei internaționale, prin nunta regească dela Belgrad, — s'a mișcat puțin, în detrimentul diplomației austriece. S'a dat adică deosebit de mare atențiune reprezentantului diplomatic rusesc și celui francez cari au dus rolul de martori la cununie regelui sârbesc. Din asta s'ar concluda, că nunta n'a fost numai legătura amorului între înșurătorii regali, ci și un eveniment politic. Ear' acesta apare așa fel, că în timp ce regele Alexandru a nesocotit raporturile de prietenie și de bună vecinătate ale Austro-Ungariei cu țeara sa, el a ținut să arate și prin actul cununiei sale, că în guvernarea Serbiei mai mult are să încline spre Rusia. Aceasta s'ar confirma și prin faptul, că tocmai în ziua cununiei s'au făcut noue amesturări și, între alții, au fost liberați din temniță: fostul ministru radical și șef al partidului radical Costa Tausanovici, cum și Stoian Protici, fost redactor al foaiei radicale „Odiek“, cari cum se știe fuseseră osândiți pentru atentatul împotriva lui Milan.

Dăm aci câteva amănunte despre actul cununiei: Dimineața la orele 4 în fortăreața Belgradului 21 salve de tun au anunțat poporațiunii ziua marelui eveniment al cununiei. Imediat tot orașul a fost în picioare și îmbrăcat în haină de sărbătoare. Foarte mulți însă aveau teamă, că Milan va face piedecă cununiei. Cu toate aceste nici un inconvenient nu s'a întâmplat. Convoiul de nuntă pe la orele 9^{1/2} a plecat de la conac cu regele Alexandru în frunte până la mireasă. De aci conductul a plecat la biserică în ordinea următoare: o companie de călăreți ai gardei de onoare; mirii; reprezentantul țării cu naș Pavel Manziurov; nașul miresei Simion Nestorovici, presidentul scupștinei; fratele miresei locotenent Lunieviț; o a doua companie de călăreți ai gardei, primul adjutant al regelui și mareșalul Curtiș; apoi rudele regelui și ale miresei.

La ușile catedralei mirii au fost întâmpinați de mitropolitul Inocențiu, însoțit de toți episcopii țării și de preoții din Belgrad. În biserică erau: corpul diplomatic, membrii guvernului, consiliul statului, membrii scupștinei, deputațiunile feluritelor autorități și reprezentanții capitalei.

Actul cununiei l'a săvârșit mitropolitul Inocențiu, terminându-l la orele 12 prin o vorbire adresată tnaților mirii.

Dela biserică conductul a pornit în aceeași ordine la conac, unde pe la o oră după amiază s'a dat un prânz în cerc restris, ear' seara un mare prânz de gală, la care a fost invitată toată lumea aleasă din Belgrad.

A doua zi, Luni, s'a făcut primirea diferitelor deputațiuni, ear' după amiază s'au arangeat sărbări poporale în Topcisder, la care a luat parte și părechia regală; tot Luni seara s'a dat în grădina conacului al doilea prânz de gală pentru corpul ofițeresc, membrii scupștinei și pentru cetățenii capitalei.

Azi, Marți, se va de al treilea prânz de gală în sala mare a noului conac pentru deputațiunile venite din lăuntru țării, și cu asta se termină sărbările nunții regale.

Îndată după încheierea sărbărilor părechea regală va pleca la Semendria, capitala de odinioară a Serbiei, ear' de acolo va face călătorie mai lungă în toate părțile țării.

Evenimentele din Italia

S'au făcut deja toate pregătirile pentru transportarea cadavrului regelui Umberto dela Monza la Roma, unde asemenea se lucrează febril pentru împodobirea Pantheonului, în care vor fi depuse osemintele lui cu o pompă funebrală imponentă.

Într'acestea ancheta pornită în cauza asasinării decurge cu mare aparat. Acum e promerul, că procesul criminal nu se va

mărgini numai la asasinul Bresci, ci se întinde și în contra complicilor lui, între cari îndeosebi patru se par mai vinovați. Se pare acum ușurată calea și pentru arestarea șefului anarhiștilor Malatesta, care e bănuț, că însuși ar fi pus la cale pe anarhiștul Bresci să asasineze pe regele.

Dintre știrile mai noue înregistrăm următoarele:

Cu data 6 August se telegrafează din Roma, că regina Margareta, a compus o rugăciune foarte părunzătoare în memoria soțului rege și că episcopul din Cremona a permis, ca rugăciunea reginei să fie distribuită între credincioși. În aceeași zi după amiază cadavrul regelui a fost portat din Monza la Roma, unde a ajuns azi dimineață la orele 9. Persoanele principiare din străinătate, cari vor asista la înmormântare, sosesc în Roma mâine, în 8 l. c. n.

Papa a însărcinat pe vicarul cardinal din Roma, ca să îndeplinească toate dorințele Curții regale. A cerut totodată telegrafice informații și amănunte de la cardinalul Ferrari despre conjurația anarhiștilor și despre rezultatul anchetei de până acum. În telegramă Sfânta Sa a zis următoarele, privitor la asasinarea regelui Umberto: „Toate aceste sunt urmări ale ireligiozității!“

Cu data 6 August se depeșează din Roma:

A produs senzație imensă faptul, că mulțime de barbați de stat primesc în continuu de la anarhiștii scrisori amenințătoare. Într'una din aceste ei amenință:

„Viitorul este al anarhiștilor; capii statelor, domnii mari și bogății au cu toții să piară! Instrumentul nostru e pușca, dar' nu la stradă, ci de la geamuri. Bresci — zic anarhiștii — a avut patru complici; dacă nu-i succedea lui, ar fi succes altora. În viitor sunt designați să piară acei oameni mari!“ — Subscriși: 99 anarhiști.

Din Milano se telegrafează, că asasinul Bresci, care e arestat acolo împreună cu alți complici, a devenit acum foarte neliniștit și furios. Într'una sbieară se-l ducă înaintea directorului temniței. Alaltăieri a trebuit 10 oare se-l țină în cămașă de forță.

Noutăți

Arad, 7 August 1900.

Avis! Rugăm pe toți abonenții foii noastre, cari sunt în restanță ori nu și-au reînnoit abonamentul, să grăbească a-și achita datoria. În cas contrar li-se va întrerupe trimiterea pe mai departe a ziarului.

Administrația.

Pertractarea finală în procesul Krivány. Cercetarea judecătorească de instrucție, ce de atâta vreme curge în afacerea furtului de peste un milion coroane al lui Krivány, s'a terminat deja. Toate actele au fost transpuse Sâmbăta procuraturii regale, pentru a-și formula actul de acuză, ceea ce se poate face în timp de două săptămâni. Dacă Krivány nu va da recurs în contra arestării sale preventive, ceea ce ar amâna și ar duce afacerea și pe la Tablă, — atunci pertractarea procesului se poate începe cu începutul lui Septemvrie. O foaie locală spune, că Krivány se prepară din greu cu vorbirea de apărare, care o va rosti timp de vr'o două oare și că în apărarea sa va desvâli lucruri senzaționale, pe cari intenționat le-a retăcut înaintea judelei de instrucție.

Protonotar comitatens onorar a fost numit din partea spanului aradan: Boros Iván, primul vice-notar al comitatului Arad.

Jidov botezat. Cetim în Tel. Rom.: Mihai Carp, locuitor în Alba-Iulia, a făcut în săptămânile trecute însinuările prescrie de art. de lege LIII din 1838, înaintea rabinului M Fischer, acceptând credința biserică ortodoxă.

Hoț și ucigaș de domn — arestat. La Biserica-Albă poliția a prins nu de mult o bandă de hoști, dar' căpetenia lor, care pe lângă mulțimea de hoști, mai săvârșise și crima de omor, — li scăpase din mână. La cercetarea poliției din Biserica-Albă, Sâmbăta trecută înainte de amiază hoțul-ucigaș a fost prins de poliția din Seghedin, unde p' trecea de mai multe zile. Se cheamă Hrazdil Bolislav Gottfried, care mai era cunoscut și sub numele fals de Pataky Antal și Guszt. Hoțul-ucigaș a fost încă în aceeași zi escortat la Biserica-Albă și înfundat în temniță. El este înrudit cu oamenii din familii bune și inteligente.

Burii se țin încă. Telegramele, ce atât de rar vin acum din Transvaal și peste Londra, zilele trecute vestiau, că dintre Burii câteva cete au capitulat înaintea Englezilor. Acum cu data de Sâmbăta se depeșează din Pretoria, că generalul Botha și Presidentul Krüger au edat o proclamație, în care declară, că toate pagubele pricinuite de Englezii în averile și casele Burilor, vor fi rebonificate, dacă proprietarii aceloră rămân la trupe în războiu.

Grozăvenile unei mame. Din Regensburg se anunță, că între comunele Winzer și Pfaffenstein s'ia unul meseriaș, în acces de nebunie Sâmbăta trecută și a aruncat în Dunăre patru copii și în urmă s'a asvârșit și ea însăși. Toți cinci au perit în valurile apei.

ULTIM CUVENT.

Doctorul X... vine să taie picioarele pacientului său. După care cari vorbe de încurajare el mai zice:

— Să urmez cu scrupulositate recomandățiunile mele. Să fiți calm, foarte calm, și în sease săptămâni, cel mult, ai să fiți în picioare.

ULTIME ȘTIRI.

Din China.

Londra, 6 August. Cu data 2 l. c. se telegrafează din Shanghai, că în apropiere de Ninciuang Rușii au suferit mare înfrângere și au fost siliți să cedeze Chinezilor calea ferată dintre Port-Arthur și Ninciuang. Vr'o 40.000 de Chinezi au impresurat armata rusă lângă Tasicov. Comunicația Rusilor pe trenul rusesc a devenit imposibilă. Pe fluviul Amur Chinezii prin canonada lor parte au scufundat, parte au stricat foarte mult 4 mari vase de războiu rusești.

BERLIN, 6 August. Se vestește din Shanghai, că viceregele Li-Hung Ciang, prieten al străinilor, s'a sinucis. Lipsesc însă amănunte.

Londra, 6 August. Agenției „Reuter“ i se raportează, tot din Shanghai: Nu se confirmă știrea despre sinuciderea vice regelui Li-Hung-Ciang.

Viena, 6 August. În numărul de azi al lui „Wiener Abendblatt“ comandantul marinei, amiralul baron Spaun publică următorul comunicat:

Majestatea Sa Monarhul cu adânc regret este anunțat, că Thomann, căpitanul-comandant al vasului „Zenta“ împreună cu trei feciori marinari au căzut morți în războiul chinez dela Peking.

Londra, 6 August. În Peking au fost decapitați eri doi ofițeri înalți, pentru că ațitau în contra împăcării cu Europeanii. Guvernul chinez vrea să ia măsuri foarte aspre în contra vice-regilor din provinciile dela Sud, fiindcă ei au înteleț răcoala Chinezilor.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.
Red. respons.: Ioan Russu Sirlanu.

3646.

1900. tük.

Arverési hirdetményi kivonat.

A vingai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Nikolits Vlăda végrehajthatónak Sztáncsu Jordán végrehajtható szennvedő elleni 290 korona tökekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a temesvári kir. törvényszék, a vingai kir. járásbiróság területén lévő Knéz községben fekvő, a knézi 951. sz. tükben A. I. 5—6. sorsz. al. felvett 66. hrsz. alatt 56 ö. l. sz. a. ház és beltelekre, továbbá az 1123. hrsz. e. pótkertre az árverést 1096 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évi szeptember hó 7-ik napján délelőtti 10 órakor Knéz község házában megartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladattal fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 109 kor. 60 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. s. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kikiáltott szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Vingán, 1900. évi május hó 29. napján.

A vingai kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Csarsch Dezső, kir. járásbiró.

474 1—1

Nouă carte didactică. Tocmai acum a apărut în tipografia „Tribuna Poporului”: „Geografia comitatului Arad” pentru clasa III. a școlilor populare, scrisă de Damaschin Medre, învățator. — Manual aprobat din partea Ven. Consistor aradan și ilustrat cu mai multe figuri și hărți geografice.

Deși manualul se extinde peste 9 coale în format 4° mare, cu tipar (litere noue) ales și frumos aranjat, prețul unui exemplar e numai 35 cr. — Noua carte didactică e singura de acest fel pentru școlile noastre populare și va face serviciul mari tuturor învățătorilor români, fărăosebire de confesiune.

„Economia națională”, revistă economică, statistică și financiară, apere lunar în București (anul XXIV). Fondator și director: Dl. Petre S. Aurelian, membru Academiei. Nr. 4 din luna Aprilie 1900 are următorul sumar: P. G. Cantilli: Chestia Porților de fer. — St. Romanescu: Contribuțiunile la istoria datoriei publice române de la 1850—1900. — V. I. Radu: De ce nu îmbrățișează România comerțul. — „”: Chestia terebentină. — Critici și referate: Idei fundamentale în Economia politică în o nouă teorie sociologică, de Ioan Socaciu, profesor. Expunerea pe scurt a principiilor fundamentale ale Istoriei de A. D. Xenopol.

„Familia” Nr. 27 dela 2/15 Iulie 1900 are următorul cuprins: Ioan Botezătorul, tragedie de H. Suderman, tradusă de Il. Chendi și C. Sandu. — Răvăle (versuri), de Ioan Scurtu. — Artă și patriotism (conferință), de Neli I. Cornea. — Cucu (legendă), de I. Encescu. — Noapte... (poesie), de Săn-Petrea-nul. — Schițe și amintiri din Italia, de Smara. — Doine din popor, de Cristian N. Țapu. — Adunarea din Abrud, programul festivităților. — Apel. — Catedrala din Oradea-mare. — Literatură. — Musică. — Pictură. — Biserica și Școală. — Ce e nou. — Ilustrație: Moștenitorul Francisc Ferdinand.

În atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școlile populare, că înaltul minister reg. univ. de culte și instrucțiune publică a datul de 26 Martie 1900 Nr. 1070 a aprobat manualul „Geografia pentru școlile populare întocmită pe baza planului ministerial de învățământ, partea primă pentru clasele III. și IV. de Vasilie Goldiș, profes. gimnas.”

În legătură cu aceasta anunțăm pe domni învățători, că tocmai acum a ieșit de sub tipar și partea a doua de Geografia dlui Vasilie Goldiș.

Ambele părți se pot procura de la **Librăria editoare Ciurcu în Brașov** precum și de la toate librăriile de patrie.

„Foaia Pedagogică”, ce de la al IV-lea an apare lunar în Sibiu, înțindere de două coale, sub direcțiunea dlui prof. Dr. D. P. Barcianu, are Nr. 6 (din Iunie) următorul cuprins:

Manualele de școală. Tractat de H. Trunk, prelucrat liber de George D. Goiescu (Urmare și încheiere). — Modele de lecțiuni: Cumpenele și Cântarul, Două lecțiuni din fizică pentru anul al V-lea, de Dr. I. Stroia. — (Urmare și încheiere). — Școală învățătorului sau familia părinților pe o vîna, că adesea din copiii trecuți și prin dintăiu es indivizi cu caractere slabe, de Ioan Paicu, învăț. — Dia literatura școlară. — Informațiuni. — Felurimi. Corespondență.

Abonamentul pe an: 6 coroane. — Ca unica foaie bună și de specialitate, ce-o avem pe terenul pedagogic, o recomandăm călduros tuturor învățătorilor noștri.

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului” următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Amicul Poporului” — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul	—	1.—
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, —	—	2.—
3.) „Judecătorile cu jurații” — de Teodor V. Păcățeanu, —	—	—80
4.) „Libertatea” — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, —	—	2.—
5.) „Principiile politice”, după Dr. T. de Holtzendorf, de T. Păcățeanu —	—	4.—
6.) „Caractere morale” — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov. —	—	2.50
7.) „Războiul pentru neatarnare” și „Povestea unei coroane de oțel” ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului	—	1.20
Prețul „Coroanei” —	—	1.60
8.) „Din vremuri apuse” — de Iudita Secula nasc. Truția —	—	1.—
9.) „Vieritul” — de Petru Vancu, —	—	1.—
10.) „Teoria Dramei” — de Dr. Iosif Blaga. —	—	3.60
11.) „Juvenilia” — de Sextil Pușcariu. —	—	1.60
12.) „Cuvântări bisericesti” — traduse de Ioan Genț. —	—	5.—
13.) „Pribeag” — de Ioan Iosif Sceopul, —	—	1.50
14.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz —	—	1.20
15.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom” (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comanda să se mai adauge de fiecare op 10 fleri și se postale.